

POTOPA

Napsal: HENRYK SIERKIEWICZ Velký historický román.

Kmitie přečetl onen list, byl v duchu rád, že se plukovníkům podařilo utéci a vymknouti se z rukou švédských, avšak vyplnil veskeré knížecí rozkazy, jízdu poslal, pýchotou Kejdany obsadil a také napsy kolem zámku navázeti dal, slibuje si v duchu, že hned po ukončení té práce do Billevie pro pana mecnika a pro Olenku pojedě.

Násilí neuzijí, leda, nebudou-li zhytí — řekl si, a v žádném případě nebudu k Olence dotěrným. Ostatně není to má vůle, nýbrž rozkaz knížecí. Nepřijme mne vděčně, to vím, ale Bůh dá, že se časem o mých úmyslech přesvědčí, jako i o tom, že ne proti vlastní, ale ku spásě její Radzivillovi sloužím.

Tak rozmysleje, horlivě pracoval o opevnění Kejdán, které brzo měly být sídlem Olenky jeho. Zatím pan Volodyjovskij unikl hetmanovi a hetman zuřivě ho honil.

Panu Michalovi bylo úzko, neboť od Bíržů posunovaly se značné oddíly švédských vojsk, východ zatarasen byl zástupy carskými a na cestě do Kejdán číhal hetman.

Pan Zágloba byl stavem tím stále více znepokojen a stále častěji se obracel k panu Volodyjovskému s otázkami:

— Pane Michale, pro milosrdenství Boží, prosekám se nebo neprosekám?

— Zde o prosekání není řeči! odpověděl malý rytíř. Víte, pane, že nejsem kohokoliv podstýl, udeřím na kohokoliv, třeba na samého dábla... Ale hetmana nezmužeme, nemohu se s ním rovnat! Sám jste řekl, že my jsme kůni a on štika. Učiním, co je v mé moci, abych se mu vyhnul, ale přijde-li k boji — pak otevřené pravím, že nás pobije.

— A potom nás dá rozsekát a psům hodit. Pro Boha! V každé jiné ruce, jenom ne v radzivilovské! Nebylo by lépe k panu Sapichovi se navrátit?

— Teď už je pozdě, neboť nám vojska hetmanova i švédská cestu zavírají.

— Dábel mne pokoušel, že jsem přemlouval Skřetuské, aby k Radzivillovi šli! zoufal si Zágloba. Leč pan Michal ještě neztřešil naději, zejména proto, že šlechta i lid selský ho zpravovali o pohybech hetmanových; byl se všechna srdce od Radzivillova odvrátila. Vyrucoval se tedy pan Michal jak uměl, a uměl to dokonale, neboť téměř od dětství uvyl vojnám s Tatary a Kozáky. Proslavil se také kdysi ve vojskě knížecí Jeremia pochody, podjezdy a nenadálými výpady, bleskurychými obraty, jimiž předěl jiné důstojníky.

Nyní uzavřen mezi Upitou a Rogosem se strany jedné a mezi Nicviazi se strany druhé, pohyboval se na prostoru několika mil, vyhýbaje se stále bitvám, unavuje Radzivillovske prapory. Tu a tam důkladně je škuhnil, jako když vík ohaří stíhaný na myslivec bílé zuby vycení, když se u nich přilíhlo blízkou oetne a když naň psi přilíhli dotírají.

Když přijela Kmitieva jízda, zatarasil jí hetman nejdůležitější cestu a sám jel dohlednout, aby o ně její křídla se stýkala.

Bylo to pod Nicviazi. Pluky Mieleškův a Ganehoffův a dva prapory jízdy, vedené samým knížetem, utvořily jakoby luk, jehož tetivou byla řeka. Pan Volodyjovskij se svým plukem byl uprostřed luku. Měl před sebou jediný přechod, který vedl přes zbahnělou řeku, ale na druhé straně stály dva regimenty skotské, dvě stě radzivillovske Kozáků se šesti polními děly, jež tak byla postavena, že ani jednotlivý člověk by nebyl mohl dát na druhou stranu, aniž by podleh jejich ohni. Luk počal se sázovati, střed jeho vedl sám hetman.

Stěží přálo panu Volodyjovskému, že uoc i bouře s deštěm spojená zdržely pochod, ale za to se vřemým nezbyval než jen neveliký prostor rákosin a travinami porostlý meaz půlkruhově voják radzivillovske a řekou, již se strana druhé škotové střídali.

Druhého dne časné s rána postoupili dále, došli k řece a stannu-li něni podivněm. Pan Volodyjovskij jako by se byl do země propadl. V rákosí nebylo živého ducha.

Sám hetman velice byl překvapen, pak ovšem broma padaly na hlavy důstojníků, již veleli plukům, jež brániti měly Volodyjovskému v přechodu. Opět postaven byl kníže takovým návalem astmatickým, že se přítomní báli o jeho život. Ale hněv astmu přemohl. Dva důstojníci, kterým stráže nad břehy byly svěřeny, měli být zastřeleni, leč Ganehoff uprosil kníže, aby prve aspoň vyšetřeno bylo, jakým způsobem "dravec z pastí upléhl".

Ukázalo se, že Volodyjovskij využil temnoty a deště, celý prapor z rákosí do řeky vedl. Plavali, nebo brodili se po proudu a tak prošli těsně kolem pravého křídla radzivillovskeho, jež se dotýkalo řeky. Několik koní, zapadlých po břehu do bahna, ukazovalo místo, na kterémz se pluk dostal na pravý břeh. Ze stopy bylo lze souditi, že tryskem do Kejdán se obrátil.

Hetman uhádl hned z toho, že jde Volodyjovskému o to, aby se dostal k Horotkievičovi a k Jakubu Kmitievi na Podlesí.

Jen jestli jedouce kolem Kejdán, nepodpálili město, nebo jestli se o vyplenění zámku nepokusili. Strašná obava sevřela srdce knížete. Většina jeho hotovosti a jeho skvostů byla v Kejdanech. — Kmitie měl ovšem Kejdany zabezpečiti pýchotou, ale jestli to učinil, mohl se státi nebhájený zámeck snad předmětem lupu smělého plukovníka. Radzivilil nepochyboval, že má pan Volodyjovskij odvahy s dostatek, aby i na samu rezidenci Kejdanskou uderil. — Měl také dosti času, neboť vymknul se v prvních nočních hodinách, měl teď své pronásledovatele nejméně na šest hodin cesty za sebou. Pro všechny případy bylo třeba pospíšiti ku Kejdánům. — Kníže zůstavil pýchotu na místě a s celou jízdou ku Kejdánům se rozjel. Když dojel, nezastihl Kmitie, ale nikde nepostřehl nepořádku, vše bylo klidno, a dobré mínění, jež měl o správnosti mladého plukovníka, se ještě zdvojnásobilo při pohledu na nasypané náspy a na polní děla, jež na náspech již stála.

Téhož dne ještě s Ganehoffem prohlédl opevnění a k večeru mu řekl: — Bez mého rozkazu, podle vlastní hlavy to učinil, a tak dobře je to udělán, že by teď bylo možno dost dlouho i proti dělostřelctvu se bránit. Jestli ten člověk za mlada nesrazil vaz, daleko to může přivésti.

A ještě byl člověk, kterého hetman jinak vzpomínati nemohl než s obdivem, ale ten obdiv smíšen byl se vztekem, neboť tím člověkem byl Volodyjovskij. — Brzo bych byl se spiknutím hotov, řekl Ganehoffovi, — kdy bych měl dva takové služebníky — Kmitie je snad ještě mršnější, ale za to nemá zase těch zkušenskostí, jakých onen nabyl za Dněprem ve škole Jeremieově jsa vychován.

Vaše knížecí milost nedá ho stíhat? zeptal se Ganehoff.

Kníže se naň podíval a se zvláštním důrazem řekl: — Tebe porazí a přede mnou utěse.

Po chvíli sraštil čelo a řekl: — Zde je teď všechno ticho, ale brzo nám bude třeba vtrhnouti na Podlesí a s těmi konfederaty konec učinit.

Vaše knížecí milosti — řekl Ganehoff, jak jen odtud paty vytáhneme, všichni se tu zhrani proti Švédům chopí.

Kdo všichni? — Šlechta i selský lid. A zároveň nepřestáváje na Švéděch, proti protestantům se obrátí, neboť nám a našim souvrávcům celou vinu té vojny přisuzují, že jsme k nepříteli přešli, ano že jsme ho přivedli.

Jde mi o bratra Bohuslava. Nevím, bude-li si s konfederaty vědětí rady. — O Litvu jde, abychom ji udrželi v poslušnosti; k nám i ku králi švédskému.

Kníže počal přecházeti po komnatě.

Kdybychom Horotkieviče a Jakuba Kmitieho nějakým způsobem dostali mohli do rukou... Statky mi tam vyjedí, snič, sje-

— Snad abychom se s generálem Pontusem dorozuměli, aby sem co možná nejvíce vojska poslal na ten čas, co na Podlesí budeme.

— S Pontusem!... nikdy! odpověděl Radzivilil, jemuž vina krve k hlavě byla zaproudila. Jestliže s někým, tož s králem samým. Není mi třeba jednati se sluhy, mohu-li jednati s páncem. Kdyby král Pontusovi poručil, aby mi asi dva tisíce jezdců poslal pod rukou, bylo by to něco jiného. Ale Pontusa prositi nebudu. Bylo by třeba někoho vyslati ku králi, je čas, abychom s ním jednati počali.

Vyhublá tvář Ganehoffova zlehka se začervenala, oči zasvítily mu žádostí.

Kdyby vaše knížecí milosti rozkázala... — Jel bys, to vím, ale jestli bys dojel, to je jiná věc. Jsi Němec a pro cizího je nebezpečno nyní pustiti se vzbouřeným krajem. Kdož ví, kde král v té chvíli se nachází, kde bude za půl měsíce? Je třeba po celé zemi jezdit. A pak není možná, nepojedeš. Je třeba poslati náskápe, a ze vzácného rodu, aby se jeho milost král přesvědčil, že mne všechna šlechta nepustila.

— Člověk nezkušený mnoho může poškodit — řekl Ganehoff nesměle.

Tam posel jiné práce míti nebudě, než odevzlati moje listy a odpovědi mi přivésti, a vyložiti, že já jsem Švédů pod Klavany pobíti nedal, doveďe každých.

Ganehoff mlčel. Kníže opět počal nepokojně přecházeti po komnatě a na čele bylo znáti, že sám s sebou prudce zápasil. Od té chvíle, co dohodnuti se Švédů podepsal, neměl chvíle klidu. Pálila ho pých, hrzlo ho svědomí, hrzalo ho neočekávaný odpor celé země i vojska; hrzou ho naplňovaly nejistota budoucnosti a vidno zkázy. Celé noci probádl, na zdraví se házel. Oči mu spadly, seschl; tvář druhdy červená, byla teď zámalá, každou hodinu přibývalo mu ve vlasech i vousích stříbrných nití. Slovně žil v mukách a klešal pod břemenem.

Ganehoff sledoval ho očima; měl ještě trochu naděje, že se kníže rozmyslí a že ho přece pošle.

— Dva prapory jízdy! Na koně! Hned! Já sám je povedu. Ganehoff překvapen na něho pohlédl.

— Vypravat zeptal se mimovolně.

— Jdi! řekl kníže. Dej Bůh, aby nebylo pozdě.

VI. Když Kmitie dokončil opevnění Kejdán před nenadálým vpádem, nemohl již déle odkládati výpravu do Billevie pro pana mecnika rozienského a pro Olenku. Rozkaz hetmanův, aby je přivezl do Kejdán, zněl příliš určitě. Ale když pan Ondřej konečně v čele padesáti dragonů vyjel, zmocnil se ho takový nepokoj, jako by jel na zataracenou vartu. Cítil, že tam nebude rád viděn, a chvěl se při pomyslení, že šlechta bude se snad na odpor stavěti, a v tom případě že mu bude třeba užiti zbraní.

Rozhodl se, že především bude přemlouvat i prositi. Proto, aby příchodu svému odňal vzrušení a zbrojeného vpádu, zůstavil dragony v křemě od vesnice odlehle, a toliko se strážníkem a s jedním sluhou jel sám ke dvoru, přikázav, aby připravený vůz dojel brzo za ním.

Byla již poslední chvíle odpolední, slunce se již značně k západu chýlilo, ale po doštvěti a touhlivě noci byl pěkný den, nebo bylo čisté heze mraků, jen na západě zářily rázové obláčky a posunovaly se zvolna po obzoru jako stádo ovcí, jež se s pole vrací.

Kmitie jel po vesnici se srdcem tlukoucím, tak nepokojně jako Tatar, který poprvé vjížděje před dambulem do vsi, rozhlíží se na všechny strany, jestli někde neuzří ozbrojené muže, ukryté v záloze.

— Vělice jsem važnosti za návštěvu povděčen a prosím, abyste do komnat vešel — odpověděl pan mecník, hladě si vlasy na temeni hlavy, což činil vždy, když byl v rozpacích, neb když si nebyl jist.

Ustoupil ode dveří, aby hosta napřed pustil.

Kmitie chvíli nechtěl vejíti první, klaněl se sobě navzájem na prahu, až konečně pan Ondřej vkročil před panem mecníkem a po chvíli byli spolu v komnatě.

Zastal tam dva šlechtice: jeden byl v plné síle mužského věku, byl to pan Dougrid z Memborgu, blízký soused Billevievců, druhý byl pan Chudziński, nájemec z Křagoly. Kmitie pozoroval, že uslyševše jeho jméno, v tváři se změnil, zjeví se jako beran, když vlasy ušl; on pohlédl na ně vyzývavě a rozhodl se pak, že se bude tvářiti, jako by jech neviděl.

Nastalo trapné mlčení.

Pan Ondřej všecek netrpělivě hrzal si vozy, hosté na něho pohlíželi se strany, a pan mecník klaněl si vlasy na temeni.

— Raďte se s námi napítí, vypijte s námi sklenku prosté lá-

Kladl si otázky a odpovídal si na ně a zrakem snivým pohlížel k budovám, jež před ním se zvedaly. Nebyla to sice panáská rezidence, ale na první pohled poznati ji mohl, že tu obývá šlechta více než prostředního jména. Dům obytný, obrácený týlem do zahrad a předkem k hlavní cestě, byl veliký, ale dřevěný. Sosnové dřevo ve stěnách stáří tak zžerálo, že se v něm okenní tabule skla zdály býti bílymi. Nad stěny vypínala se obronná střecha se čtyřmi kominy uprostřed a se dvěma holubníky po stranách. Celé mraky bílých holubů kroužily nad střechem, tu na rychlo se celými hejny zvedaly, a tam opět padaly na ker najetí se lány, a opět mihaly se kolem sloupů, jež krytou chodbu před domem podíraly.

Chodba ona, ozdobená štítem, na němž malovány byly erby billevievske, rušila souměrnost, neboť nestála uprostřed, nýbrž stranou. Patrně byl dům dříve menší a později rozšířen byl s jedné strany. Ale i část přístavěná zžerála už tak, že se od staré ničím neružila. Dvě velmi dlouhé budovy v podobě podkopy postaveny byly po obou stranách budovy hlavní. — Byly v nich pokoje pro hosty, jichž se užívalo v době velkých sjezdů, kuchyně, kolny pro vozy, stáje, chlěvy pro tažné koně, jež hospodáři rádi měli u ruky, byty pro služebnictvo a pro dvorské kozáky.

Uprostřed rozsáhlého nádvoří rostly staré lípy, na nichž čapí měli svá hnízda, o něco niž mezi stromy seděl medvěd obočasný. — Dvě napáječka po stranách nádvoří a kříž uprostřed dvou kopí u vjezdu doplňovaly obraz oné rezidence zámožného rodu šlechtického. Po pravé straně domu mezi hustými lipami zvedaly se slavně střechy stodol, ovčínů a špejcharů.

Kmitie vjel branou otevřenou dokořán jako rámě šlechtice čekajícího na přijetí hosta. Psi pobíhají po nádvoří štěkotem hned cizince oznámili, a ihned přiběhli dva čeledínové, aby koně podrželi.

Zároveň se ve dveřích domu objevila jakás postava ženská, ve které Kmitie ihned Olenku poznal. Srdce ještě prudceji mu zabušilo. Hodiv pacholky uzdu, vešel do chodby, drže čapku v jedné a šavli v druhé ruce.

Postála tak chvíli jako krásné zjevení, začlonila si oči proti zapadajícímu slunci a náhle zmizela, jako by polekáná pohledem na bližšího se hosta.

Zle! pomyslíl pan Ondřej — schovával se přede mnou. Rozmrzel se, a to tím více, že prve onen krásný západ, pohled na klidný dvůr a na klidné okolí jeho srdce důvěrou naplnil, ač si toho pan Ondřej ani snad plně vědom nebyl.

Přicházel jako v přeludu, že se k nevěstě blíží, která ho přijme s očima zářícíma radostí, s rýměncem na tvářích.

— Ale přelud se rozplynul. Přehla, sotva že ho užířela, jako při pohledu na zlého ducha, a hned vyšel mu v ústrety pan mecník s tváří nepokojnou a zachmuřenou.

Kmitie poklonil se mu a řekl: — Dávno už jsem chtěl vašnosti povinnou poklonu učiniti, ale v nepokojných těchto časech nemohl jsem dříve tak učiniti, ač mi na dobré vůli neseházele.

— Vělice jsem važnosti za návštěvu povděčen a prosím, abyste do komnat vešel — odpověděl pan mecník, hladě si vlasy na temeni hlavy, což činil vždy, když byl v rozpacích, neb když si nebyl jist.

Ustoupil ode dveří, aby hosta napřed pustil.

Kmitie chvíli nechtěl vejíti první, klaněl se sobě navzájem na prahu, až konečně pan Ondřej vkročil před panem mecníkem a po chvíli byli spolu v komnatě.

Zastal tam dva šlechtice: jeden byl v plné síle mužského věku, byl to pan Dougrid z Memborgu, blízký soused Billevievců, druhý byl pan Chudziński, nájemec z Křagoly. Kmitie pozoroval, že uslyševše jeho jméno, v tváři se změnil, zjeví se jako beran, když vlasy ušl; on pohlédl na ně vyzývavě a rozhodl se pak, že se bude tvářiti, jako by jech neviděl.

Nastalo trapné mlčení.

Pan Ondřej všecek netrpělivě hrzal si vozy, hosté na něho pohlíželi se strany, a pan mecník klaněl si vlasy na temeni.

Slabé nemocné ženy dívky a matky

Potřebujete-li svédomitě a spolehlivě pomoci ve svém utrpení, pamatujte, že mám pro vás DOMACÍ LÉČENÍ, které můžete užívati pohodlně doma v soukromí levně, bez nepřijemných počůrek a prohibídek. Zachraňte svoje zdraví a prohibídek. Zachraňte svoje zdraví a prohibídek.

— Násilí neuzijí, leda, nebudou-li zhytí — řekl si, a v žádném případě nebudu k Olence dotěrným. Ostatně není to má vůle, nýbrž rozkaz knížecí. Nepřijme mne vděčně, to vím, ale Bůh dá, že se časem o mých úmyslech přesvědčí, jako i o tom, že ne proti vlastní, ale ku spásě její Radzivillovi sloužím.

— Zde o prosekání není řeči! odpověděl malý rytíř. Víte, pane, že nejsem kohokoliv podstýl, udeřím na kohokoliv, třeba na samého dábla... Ale hetmana nezmužeme, nemohu se s ním rovnat! Sám jste řekl, že my jsme kůni a on štika. Učiním, co je v mé moci, abych se mu vyhnul, ale přijde-li k boji — pak otevřené pravím, že nás pobije.

MARIE VOTYPKA,
Dept. 10,
South Bend, Ind.

FRANK YUN

vlastní čistě a hojně zásobený
roznický a uzenářský obchod
V ČÍSLE 2206 JIŽ. 16., OMAHA.
Bohatý výběr čerstvého masa, nejlepší jakosti a za ceny nejnižší. Všecké výrobky uzenářské též se té nejlepší jakosti. Objednávky možno učiniti telefonem: Douglas 3422.

DOBŘE PIVO JEST ZNAMENITÝ LÉK

FREMONT BREWING CO.

FREMONT, NEBRASKA,
vyrábí a lahvuje Plzeňské pivo. Co se týče chuti a jakosti, jest nejlépeji importovanému.
Součástí tohoto piva, nejlepší slad, dělán z nejlepšího ječmene v našem pivovaru a pravý český žatecký chmel jest používán. Obsahuje 3 procenta líhu a jest doporučován mnohými lékaři.
Checete-li sobě pochutnati, objednejte sobě jednu bednu.

Sdružení českých lékařů

v Omaze a So. Omaze
DR. ŠRÁMEK J. M.
sev. záp. roh 8. a Hickory ul. Tel. Douglas 6645.
DR. KOUTSKÝ JOHN W.
405 sev. 24. ul., So. Omaha
Telefon South 142.
DR. NĚMEC CHAS. J.
1316 William ul., Omaha.
Telefon Douglas 2817.
DR. SWOBODA F. J.
1255 již. 16. ul., Omaha.
Telefon Douglas 2313.
DR. ŠIMÁNEK G. F.
1262 již. 13. ul., Omaha.
Operacím se věnuje zvláštní pozornost.
DR. KÁLAL F. J.
627 City National Bank, proti Burgess-Nash obchodu. Telefon Douglas 1761.
DR. CHALOUPKA & CHALOUPKA
24. a M ul., South Omaha, Nebraska.
My shora uvedení lékaři dle pravidel lékařské etikety, nejdůležitější odsuzujeme veškeré oblažování kteréhokoliv lékaře s ním sobe ve kterýchkoliv časopisech svými pacienty, neboť už je to jakýmkoliv způsobem, ať ve zprávách místních nebo zahraničních.

E. H. Vrána & Co.

architekti a inženýři.
Vyhotoví plány na všeho druhu budovy — velké obživdné obchodní budovy, školy, kostely a jiné. Inženýrskou práci jako stoky a podobné. Člady: 875-77 Brandeis Bldg., Omaha, Nebr.

Dr. V. Anýž,

lékař a ranhojič
bývalý volentér kliniky dvorního rady, prof. dra. Pawlika pro nemocné ženské a chirurgické kliniky prof. dra. Kukuly v Praze.
Léčí všechny ženské a zastaralé nemoci.
Léky z vlastní laboratoře zadlou se na požádání.
1090 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Dr. Olga Štastná

— LÉKÁRNKA —
Čís. 2231 jižní 16. ul., Omaha
Telefon: Tyler 2403
Člady: Od 2 do 5 hod. odp. každé den, mimo neděli.
V úterý a v pátek též večer od 7 do 8 hodin.
Zvláštní pozornost věnuje nemocím žen a dětí.

Nejmodernější

na jižní straně města
Roznický a Uzenářský závod
vlastní v č. 1401 jižní 16. ul.
GYRILL HROMBK
Čerstvé maso, vepř. a hovězí, uzenářské výrobky a čerstvé pečivo.
Zavazte tel. Douglas 1316

V. F. KUNCL

č. 1244 So. 13th St., Omaha.
Má na skladě vždy velké zásoby čerstvého šrochova masa, jaké i známějších domáckých uzenářských výrobků. Ceny levnější nežli u kteréhokoliv jiného. Zboží možno objednat telefonem, Douglas 1195.